

Conducted in depth and projected at length

Tuna: İndirgenmiş ve Sadeleştirilmiş
Yayın mecrasına uyarlanmış haliyle sayfalarda akıyor
Danube: Reduced and Simplified
Adapted for publication, flowing through the pages

İz Öztat, 2014

2

3

ZİŞAN'LA MUHAVERE

İZ: Şimdi, sahillerde birikmiş söylemin mecrâsında dolanıyoruz. Farklı zaman akışları—nehrin yatağını bulması ve bir adanın oluşması için geçen süre, bir adada egemenlik kurmak için gereken zaman, musallat olanlarla yüzleşmeye adanan süre, bir ada sular altında kalana kadar suyun iskan edilmesi ve akışının sekteye uğratılmasına ayrılan zaman, şimdide sürüklenen bir ada oluşturabilmenin hareketi, adayı turistik bir çekim noktası olarak yeniden yapılandırın gelecek hayâli, başka türlü-sünü hayal etmeye adanan söylemin mecrâsını oluşturma zamanı—arasında süzülerek eksik bir şeyi arıyoruz.

Aramızdaki teması, bir nehir adasının hayâli potansiyeli ile günümüz Romanya sınırları içinde, Tuna nehrinin suları altında kalmış Adakale'nin kaderi arasındaki tesadüfle sağlıyoruz.

Adakale'yle ilk karşılaşman nasıl oldu?

ZİŞAN: Adadan Ahmet İhsan'ın seyahatnamesi, *Tuna'da Bir Hafta'da* 'Osmanlılığın Tuna'da son hazin nişanesi' olarak bahsedildiğini hatırlıyorum. Berlin Kongresi'nde unutulmuş Adakale, 1923'e kadar Balkanlar'da bir Osmanlı eksklavi olarak kaldı ve emperyal arzuların yansıtıldığı bir satıha dönüştü.

IN CONVERSATION WITH ZİŞAN

İZ: Now, we meander through the course of a discourse that accumulates on the shores. Drifting between various flows of time—the time it takes for the river to claim its bed and an island to emerge, the time required for an island to become a territory, the time one devotes to being possessed, the time invested in taming and interrupting the flow of water until an island is flooded, the movement of articulating a drifting island in the present, the vision of a future which reconstructs the island as a tourist attraction, the time necessary for shaping the course of discourse dedicated to imagining otherwise—we search for something missing.

We establish our contact around a coincidence between the imaginary potential of a river island and the destiny of Adakale, a submerged island in the Danube River within the borders of present-day Romania.

What was your first encounter with Adakale?

ZİŞAN: I remember reading about the island in Ahmet İhsan's travelogue, *A Week in the Danube*, in which the island was mentioned as "The last plaintive sign of the Ottomans on the Danube." Forgotten in the Congress of Berlin, Adakale was an Ottoman

Nâkıl ile Çağırma

Channeling with Conductor

Iz Öztat, 2014

Tuna'daki Türk Adası Ahmed Emin Yalman

(...) Adakale'ye muhabbet bağlamak, adayı râyü'l-ayn görmeye mütevakıf değildi. Burası, eski, azameti zamanların Tuna üzerinde bıraktığı yegâne eserdir. Bizim için canlı, kıymetli bir millî müzedir. Bu cihetle ada mutlaka bizim kalmalı, Tuna üzerinde Osmanlı bayrağı temevvüce devam etmelidir. Adakale'nin kimseye iktisâdî, mâlî veya siyâsî bir fâidesi yoktur. Bizim için ise hissiyyât cihetinden büyük bir kıymeti mevcuttur. Bu cihetle, Avusturya-Macaristan müttefiklerimizin hissiyyât-ı milliyemize riâyet göstereceklerine ve bizi incitecek hiçbir muamelede bulunmayacaklarına emîn olabiliriz. İş Adakale'ye uzaktan merbûtiyyetle kalmamalıdır. Tuna adasını millî bir ziyaretgâh haline getirmelidir. Her sene, münâsib görülecek millî bayramlardan birinde memleketin her tarafından gelen züvvâr Adakale'yi ziyaret etmeli ve burada mâzî hâtıralarını te'yîd edecek şeyler yapmalıdırlar. Bu münâsebetle Macar kardeşlerimizle şu mücâvir noktada birleşip kardeşlik merâsiminde de bulunabiliriz. İkinci ve mühim bir mesele var. Adakale'nin kıymet-i milliyesini muhafaza etmesi için ahâlisinin hâlis, koyu Türk kalması lâzımdır. Gayr-i müdrikâne bir sûrette te'sirini gösteren mevcûdu muhafaza kaydı, adanın Türk kalmasını te'mine yakın vakitlere kadar kâfi gelmişti. İstikbâl için bu kâfi değildir. Adanın yeni nesli pek açık-göz iş adamları olarak yetişmiştir. Karşı sahilde, tütün, kahve ve şeker satmak, Tuna vapurlarında kahvecilik etmek, adaya gelen züvvâra öteberi satmak sûretiyle kolayca müreffeh bir hayat te'min etmektedirler. Vatanın şâir eczâsından uzak bulunan adalarında, memleketinde te'sirini gösteren tazyîk-i millînin kuvvetine doğrudan doğruya tâbi' olmadıkları için milliyet cihetini hafif görmeye başlamaları pek mümkündür. Bir kısmının karşı sahillerdeki zâhirî câzibelere kapılarak ada hayatına anâsır-ı milliyeyi muhîll cereyânlar sokmaları da ihtimâl hâricinde bir şey addedilemez. Buna karşı yapılacak şey, adada tâze milliyet duyguları uyandırmak için vakit geçirmeden elden geleni icrâ etmek sûretiyle muhribâne te'sirâta karşı dâhilî ve muhkem bir secd vücuda getirmektir. Adada kuvâ-yi milliyeye ve ictimâiyemizi temsil eden müdür beyle hâkim, imam ve muallim efendiler cidden işlerinin ehli adamlardır. Sıkıya gelenin her şâniye karşı sahile geçebileceği ve hükümetinin ciddi bir kuvve-i te'yîdiyyeye mâlik olmadığı bir yerde idâre-i umûr hususunda şâyân-ı memnûniyyet derecede iktidar göstermektedirler. Kendilerine her sûrette muâvenet gösterilmeli ve Adakalelilere vatandaki milyonlarca gözün kendilerine mâtûf olduğu, adalarına ehemmiyyet verdiği ve her hareketlerini yakından takib ettiği hissi verilmelidir. Adakale'deki küçük cemaatin efrâdı üzerinde azalmakta olan nüfûz ve tazyîki böylece mâder vatandan gelen te'sirât-ı milliyeye îanesiyle takviye olursa ve yeni yetişmekte olan neslin sıkı ve müessir bir millî terbiye görmesi te'min edilirse, Adakale her vakit için bizimdir.

The Turkish Island on the Danube Ahmed Emin Yalman

(...) To be fond of Adakale did not require to see the island in person. This place is the only monument left behind by the old, proud times. This is a live, precious national museum for us. From this point of view, the island should remain ours, the Ottoman flag should continue to wave on the Danube. For us, the island holds a greater value than just from an emotional perspective. From this perspective, we could be certain that our Austria-Hungarian allies will abide by our national feelings and will not do anything that will offend us. The situation should not be limited to a bond to Adakale from afar. The Danube island should become a national site of visitation. Every year, visitors from all around the country should visit Adakale during appropriate national holidays and do things here that will vouch for memories of the past. With this occasion, we can hold a ceremony of fraternity with our Hungarian brothers at a neighboring location. There is a second and important issue. In order for Adakale to retain its national value, the community should be pure, true Turks. The incomprehensible record of preservation sufficed to sustain the island as Turkish up until recently. Across the shore, selling tobacco, coffee and sugar, working as coffee-servers on the Danube boats, selling knick knack to the visitors of the island, ensured a well-off life. Away from the other parts of the motherland, as they are not subjected directly to power of national distress, it is possible that the inhabitants of the island will start considering the national perspective lightly. It is not impossible that some will be tempted by the obvious allures of the shores across to penetrate the island with tides that are outside of the national elements. The only thing to be done against this, in order to evoke national feelings on the island, is to realize an internal and strong border that will stand against the detrimental impact, without delay. The minister, judge, imam and teacher on the island who represent the national and social forces on the island, are competent men of their professions. Under conditions in which anyone who is having a difficult time could just cross to the shore across and the state does not possess the power to reinforce anything, these men exhibit a pleasing level of authority to get their job done. Help should be delivered and the inhabitants of Adakale should feel that millions of eyes are on them, and that their island is important, their actions scrutinized. The small community of individuals on Adakale should thus be supplemented with influence and authority from the motherland; if the generation that is raised with the help of the national impact, Adakale will remain ours forever.

Zişan'ın arşivinden Adakale kartpostalı, tarihi bilinmiyor.
Adakale postcard from Zişan's archive, date not specified.

İçimizden geçemediğimiz zamanlar
bir Abdülhamid başlayıp bitene kadar

times we couldn't pass through our insides
until an Abdülhamid begins and ends

8

İZ: Ada, ütöpik hikâyen *Cezire-i Cennet/Cinnet'e* nasıl ilham verdi?

ZİŞAN: Ada, sürgün yolumuzun üzerindeydi.... Talat Paşa 1915'te Tehcir Yasası'nı çıkarıp uygulamadan önce, Nezihe Hanım ve Diran Bey tarafından bana bir sır verildi ve bu sır, dünyayla olan ilişkimi yeniden oluşturmamı zorunlu kıldı. Nezihe Hanım'ın evinde, evlatlık olarak büyümüş ve Ermeni bir fotoğrafçı olan Diran Bey'in atölyesinde oldukça fazla vakit geçirmiştim. Aslında, onların kızı olduğumu ve evlilik dışı gizli aşk ilişkileri esnasında doğduğumu öğrendim. Hayatı için endişe eden Diran Bey, İstanbul'dan kaçarak Sofya'daki anarşist arkadaşlarının yardımıyla Berlin'e gitmeye karar vermişti. Bana da, İstanbul'da kalmak mı yoksa Diran Bey'le gitmek mi istediğimi sordular. Diran Bey'e katılmaya karar verdim ve Köstence'ye giden bir gemiyle ertesi gün ayrıldık... Tuna Nehri boyunca ilerlerken, Adakale'yi gördüm. Milli ve emperyal mücadelelerle harap olmuş yerlerden geçerken gördüğüm ada, bir alternatif ummak ve düşlemek için kurgusal bir araç haline geldi. Hikâyeyi yazmaya o zaman başladım ve sonraki iki yılda da ara sıra üzerinde çalıştım.

İZ: Hikâyedeki ada, *جنت* şeklinde ve bu kelime, Osmanlıcada sesli harfler yazılmadığından hem cennet hem cinnet olarak okunabiliyor. Neden adan için, ütopya ve distopyayı aynı anda imâ eden bu kelimeyi seçtin?

ZİŞAN: Miras aldığımız anlatılar, insanların adalara cenneti yansıtmaya eğilimini gösteriyor. Adalar, uzakta oldukları için barındırdıkları kapalılık ve bütünlük ihtimâliyle mutlak özerklik arzusunu kışkırtır. *Cezire-i Cennet/Cinnet* ile anakaradan çok

exclave in the Balkans until 1923 and became the site of projected imperial longings.

İZ: How did Adakale become a source of inspiration for your utopian story titled *Cezire-i Cennet/Cinnet (Island of Paradise/Possessed)*? Did you ever see the island?

ZİŞAN: The island was on our exile route... Right before Talat Pasha issued and implemented the Tehcir Law in 1915, a secret was revealed to me by Nezihe Hanım and Diran Bey, which required me to reorient myself to the world. I grew up in Nezihe Hanım's house as an orphan and spent lots of time in the studio of Diran Bey, an Armenian photographer. They told me that I actually was their daughter, born out of a secret affair. Fearing for his life, Diran Bey decided to flee from Istanbul and try to make it to Berlin with the help of his anarchist friends from Sofia. They asked me if I want to stay in Istanbul or go with Diran Bey. I decided to join him and we left on a boat to Constanza the next morning... During the journey up the Danube River, I saw Adakale as we passed by. Moving through a landscape devastated by national and imperial struggles, the river island became a speculative instrument for wishing and imagining an alternative. I started writing the story then and occasionally worked on it for the next two years.

İZ: The island in your story is in the shape of *جنت* which can be read both as cennet [paradise] and cinnet [possessed, mania] in Ottoman since the vowels are not written. Why did you choose this word, which implies both utopia and dystopia, as the setting of your imaginary island?

9

uzakta olmamasına rağmen özerkliğini koruyabilen bir nehir adası ihtimalini arıyorum. Hikâyedeki komün halkı, yaşadıkları yerin özelliklerini öğrendikçe, alternatif bir toplum oluşturmak için çaba gösteriyor. Muğlak ve bu nedenle de kırılgan olan bir gerçeklikte var olmak için güçlerini topluyorlar ki kıyılarda normlara uyanlar için bu, cinnete doğru bir sapma demektir.

Ben çocukken, cinnet ve delilik için kullanılan diğer bütün kelimeler, cinneti yüzünden tahttan indirilen kardeşi V. Murad'ı halk hatırlamasın diye, II. Abdülhamid tarafından yasaklanmıştı. Yasaklanmış kelimenin hayâli bir eserde, başka bir ihtimâlin mekanı olarak dönmesi şaşırtıcı değil.

İZ: Hikâyeyi yazdığında, Servet-i Fünun edebî çevrelerinde zuhûr eden Yeşil Yurt ütopyasına aşinaydın. II. Abdülhamid istibdadında boğulduğunu hisseden bir grup Yeni Zelanda'ya kaçmayı hayâl ediyordu. Eğer kaçış değilse, bir nehir adası senin için ne ifade ediyor?

ZİŞAN: Kolonize edilmiş bir ada olan Yeni Zelanda hakkında İngilizler tarafından, adayı nüfuslandırmak için üretilmiş olan propaganda malzemeleri ile akilları çelinen bu grup, var olan bir adaya kaçmayı arzuluyorlardı. Karşı koymaya cesaret edemedikleri için kaçmak istiyorlardı. *Cezire-i Cennet/Cinnet*, orada yaşayan muhaliflerin, adanın bir özne olarak belirmesine ve halkına güç veren bir yaşama biçimi önermesine imkân vererek, beraberce bir alternatif oluşturduğu, hayâli bir ada.

ZİŞAN: Narratives we inherit reflect the human tendency to project paradises on islands as they hold the promise of absolute autonomy gained through closure and totality in remote places. With *Cezire-i Cennet/Cinnet*, I search for the notion of a river island that is not too far away from the mainland but can still maintain its autonomy. In the story, the commune strives for an alternative society as they learn from the qualities of the place that they inhabit. They gather the strength to exist in an ambiguous, consequently vulnerable reality, which would be a deviation towards cinnet [mania] for those abiding by the norms on the shores near by.

When I was a child, cinnet and all the other words referring to madness were banned by Abdülhamid II so that the people would not be reminded of his brother Murad V, who was dethroned due to his madness. It is not a surprise that a banned word returns as the setting of another possibility in the work.

İZ: As you were growing up, you were familiar with the utopia of Yeşil Yurt (Green Country) perpetuated by some members of the Servet-i Fünun literary circle. They were suffocating under the autocratic rule of Sultan Abdülhamid II and dreamed of escaping to New Zealand as a group. If not an escape, what is a river island for you?

ZİŞAN: Being infatuated with the propaganda material produced by the English to repopulate the colonized island of New Zealand, they desired to escape to an existing island. They wanted to leave because they could not dare to resist. *Cezire-i Cennet/Cinnet* is an imaginary river island inhabited by dissidents, who can collectively

Adakale, Tuna ırmağının Panat Dağları arasında açtığı Demirkapı Boğazında şimdi baraj suları altında kalmış olan bir ada.

15. yüzyıl başlarında adaya Türkler yerleşti. 18. Yüzyılda Avusturya saldırılarını önlemek için bir kalenin yapılmasından sonra buraya Adakale denmeye başlandı. 1867'de Sırp kalelerinden Osmanlı garnizonlarının kesin olarak çekilmesi üzerine ada Osmanlı topraklarından ayrıldı, ama nüfusu tümüyle Türk olduğu için fiilen Osmanlılara bağlı kaldı. 1878 Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması'yla boşaltılması kararlaştırıldıysa da, Berlin Kongresi'nde bu kararın onaylanmasına ilişkin bir notun yer almamasına dayanan Osmanlı Devleti, bir bucak müdürü ve yargıç atayarak burada egemenliğini sürdürdü. Devlet salnamelerinde de Osmanlı toprakları arasında gösterilegelen ada I. Dünya Savaşı'ndan sonra 1920 tarihli Trianon Antlaşması'yla Avusturya-Macaristan'dan Romanya'ya geçmiş sayıldı, ancak Osmanlı Devleti bu kararın kabul etmedi. 1923 Lozan Antlaşması'yla Adakale resmen Romanya'ya verildi.

Romanya'da halkı tümüyle Türklerden oluşan tek yerleşim birimi Adakaleydi. 1967'de 150 hanesi ve 750 nüfusu vardı. Halk tütüncülük, kayıkçılık ve Tuna'daki turistik gezi gemilerinde kahvecilik yaparak geçiniyordu. Yapılar tuğla çatılı, tek katlı kağır evlerdi; adada tek minareli bir de cami vardı. Türkçe konuşup yazan Adakale halkı, Türk geleneklerini 500 yıl boyunca korumuştur. Macar Türkoloji bilgini İğnaz Kunos 100 kadar Adakale türküsü derlemiştir.

Adakale 1970'te yapılan barajın suları altında kalmış, halkı başka yere taşınmıştır.

AnaBritannica: Genel Kültür Ansiklopedisi, 1. Baskı. İstanbul: Ana Yayıncılık, 1986.

Adakale is an island located on the Strait of Demirkapı, opened up by the Danube river between the Panet mountains, now submerged underwater because of the construction of a dam.

Turks settled on the island at the beginning of the 15th century. After building a castle here to prevent Austrian attacks, it was called Adakale (lit. Island castle). When the Ottoman garrisons withdrew from Serbian castles in 1867, the island was separated from the Ottoman land, but as the population was fully Turkish, it was effectively still connected to the Ottomans. With the 1878 Ayastefanos (Yeşilköy) agreement, it was decided that the island was to be evacuated, the Ottoman State used the absence of a note affirming this decision at the Berlin Congress to designate a township warden and a judge, continuing their rule here. The island was shown as a part of the Ottoman land in governmental annuals; after World War I, with the Trianon agreement dated 1920, it was transferred to Romania through Austria-Hungary, but the Ottoman State never accepted this decision. In 1923, with the Lausanne agreement, Adakale was officially given to Romania.

In Romania, the only settlement that was made up of Turks was Adakale. In 1967, it had 150 households and a population of 750. The community made their living through being boatmen and making coffee on touristic boats on the Danube. The architectural structures were single-floor, constructed of stone, and had brick roofs; there was a mosque on the island with a single minaret. The Adakale community wrote and spoke Turkish and preserved Turkish traditions for five-hundred years. İğnaz Kunos, a Hungarian Turkologist, gathered around 100 Adakale songs.

Adakale was submerged by the waters of a dam that was built in 1970; the population moved elsewhere.

AnaBritannica: General Knowledge Encyclopedia, 1st Edition. İstanbul: Ana Yayıncılık, 1986.

İÇİNDEKİLER
CONTENTS

Adakale
AnaBritannica **11**
1986

Tuna'daki Türk Adası
A Turkish Island on the Danube
Ahmed Emin Yalman **6**
1915

İncinir Ağaçları
Vulnerability Trees
Mustafa Erdem Özler **8**
2013

Yeni Adakale
New Adakale **19**
2014

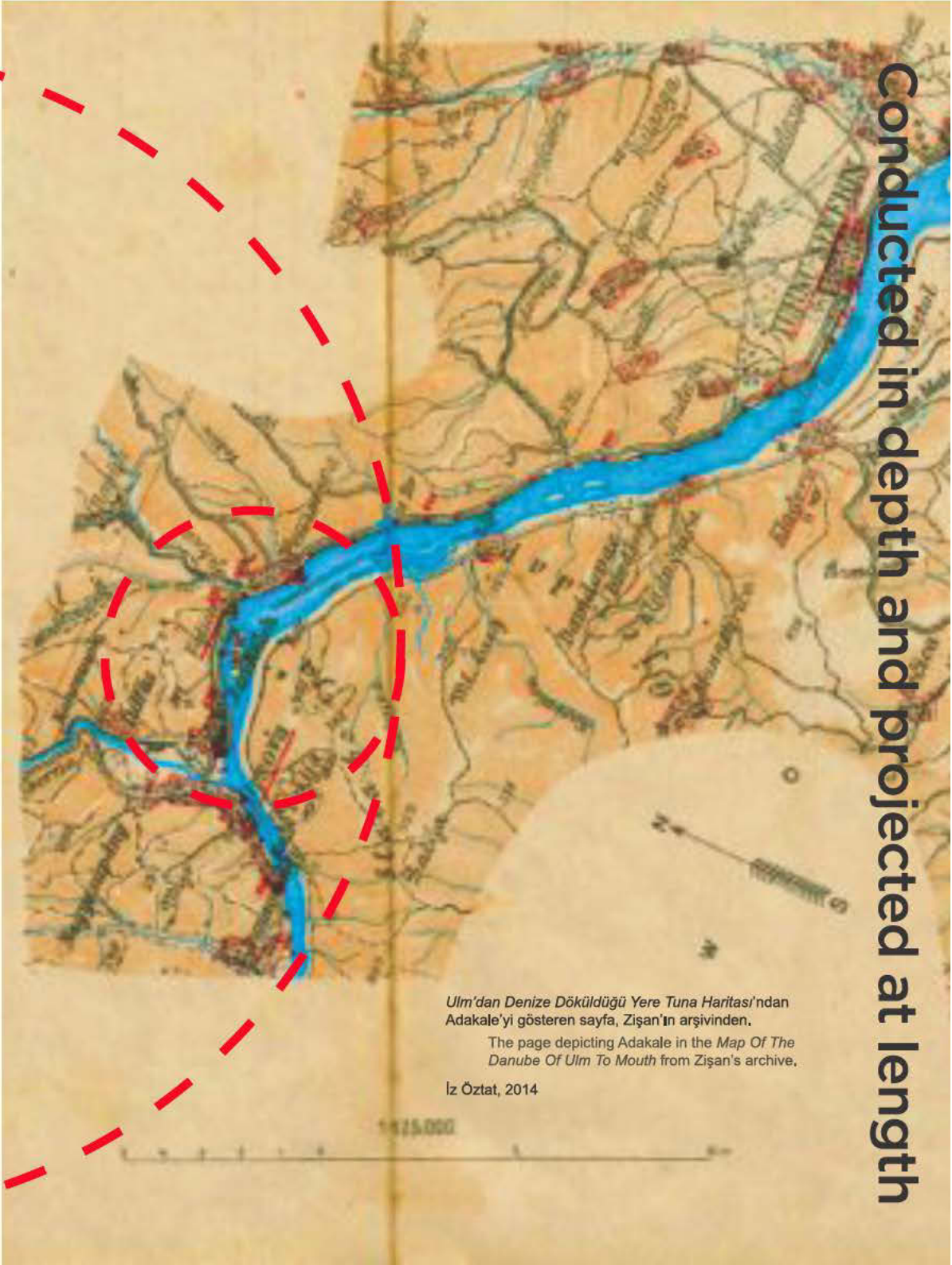
Lügatçe
Dictionary **21 - 22**

Cezire-i Cennet/Cinnet
Island of Paradise/Possessed
Zişan **I - VIII**
1915-1917

Kaynakça ve İşler
Bibliography and
Works **23**

Özgeçmişler
Biographies **24**

Zişan'la Muhavere
In Conversation with Zişan
İz Öztat and Zişan **1, 7, 9, 10, 16, 20**
2014

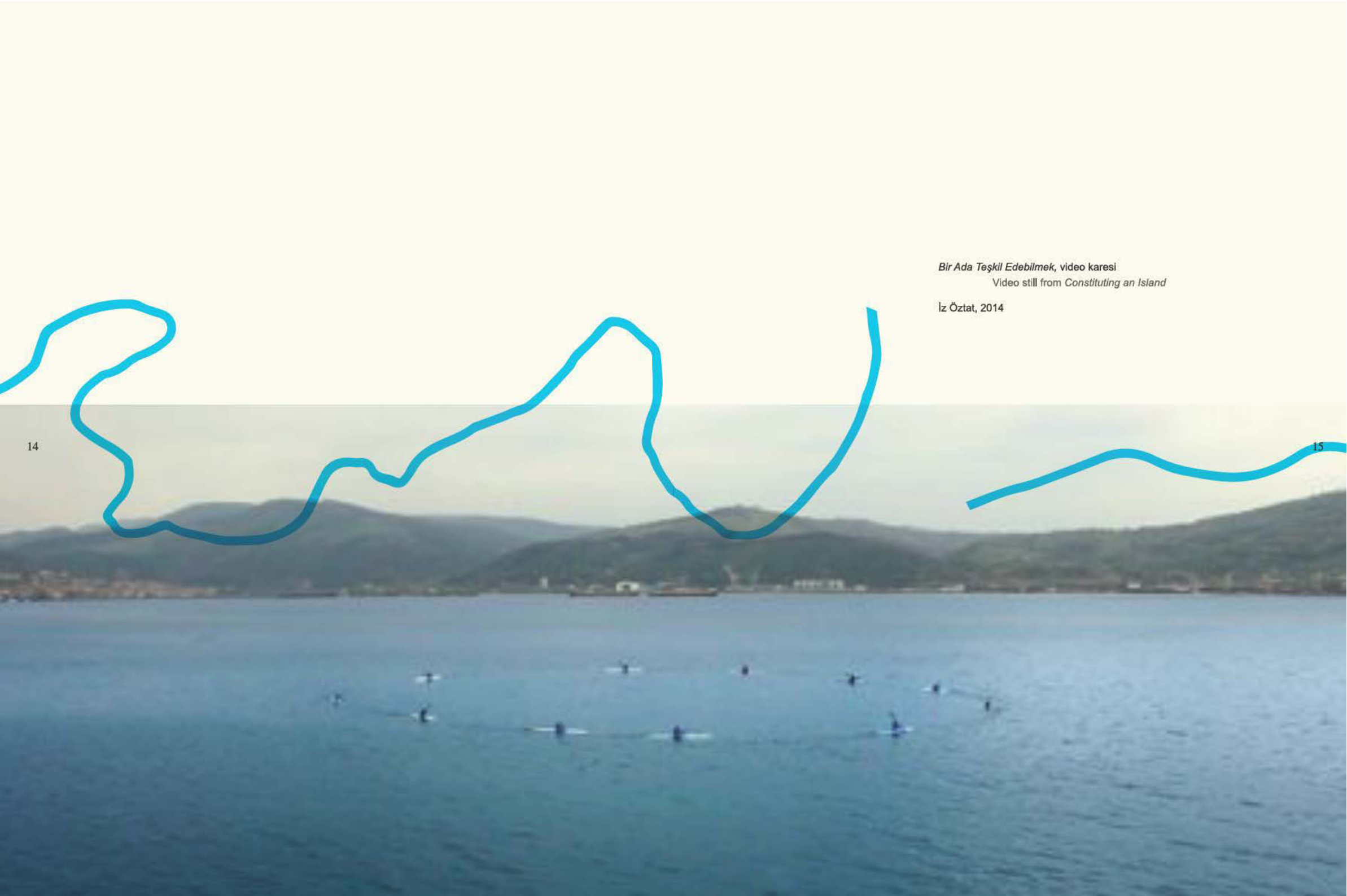

Ulm'dan Denize Döküldüğü Yere Tuna Haritası'ndan Adakale'yi gösteren sayfa, Zişan'ın arşivinden.

The page depicting Adakale in the Map Of The Danube Of Ulm To Mouth from Zişan's archive.

Iz Öztat, 2014

Conducted in depth and projected at length

Bir Ada Teşkil Edebilmek, video karesi
Video still from *Constituting an Island*

Iz Öztat, 2014

14

15

İZ: Zaman deneyimini dönüştüren ve batinî bilgiye ulaşma ritüellerini tetikleyen aracı cihâzlar, hikâyede önemli bir rol oynuyor. Batinî bilgi, hayali toplumun için neden bu kadar mühim?

ZİŞAN: Hikâyede, batinî bilgi, yaşanan ortama katılarak onu, kullanılacak bir kaynak olarak değil de bir eylemlilik kaynağı olarak değerlendirerek ediniliyor. Bu tavır hikâyede batinî bilgiye ulaşmanın yolu olarak zuhûr etse de, içinde yaşanan çevreye kendi ekosistemini ve kozmolojisini oluşturan canlı bir varlık muamelesi yapma varsayımına dayanıyor.

Zaman ve tarih ile olan ilişki, yukarıdan dikte edilmektense; bireysel tecrübelerde ifade buluyor ve dönüştürülüyor. Nâkıl ve ebedî devr-i dâim cihâzlarının tetiklediği ritüellerle, her birey, neyin hatırlanıp, neyin unutulacağına söz sahibi olarak kolektif hafızayı şekillendiriyor. Cihâzlar, organik malzemelerin zanaatkar bir tavırla ele alınmasıyla üretiliyor. Cihâzları hayâl ederken, kısmen Picabia'nın irrasyonel makinelerinden etkilenmişim...

Şimdi senin mecrânda akmaya başlayalım mı?... Adakale'ye nasıl rastladın?

İZ: Ada ile senin isteğin üzerine 2012'de karşılaştım. Ada ve insanları hakkında var olan anlatılarda beni etkileyen, kaderlerinde hiçbir eylemliliklerinin olmaması. Ada yeniden nüfuslandırılıyor, unutuluyor, özlemle hatırlanıyor, egzotikleştiriliyor ve su altında kalıyor. Halk, boyun eğiyor. Ada da insanları da anlatılara özne olarak dahil edilmiyor. Emperyal ve milli amaçlara teslim oluyorlar. Turistler için

articulate an alternative by allowing the island itself to emerge as a subject that suggests an empowering way of life for its population.

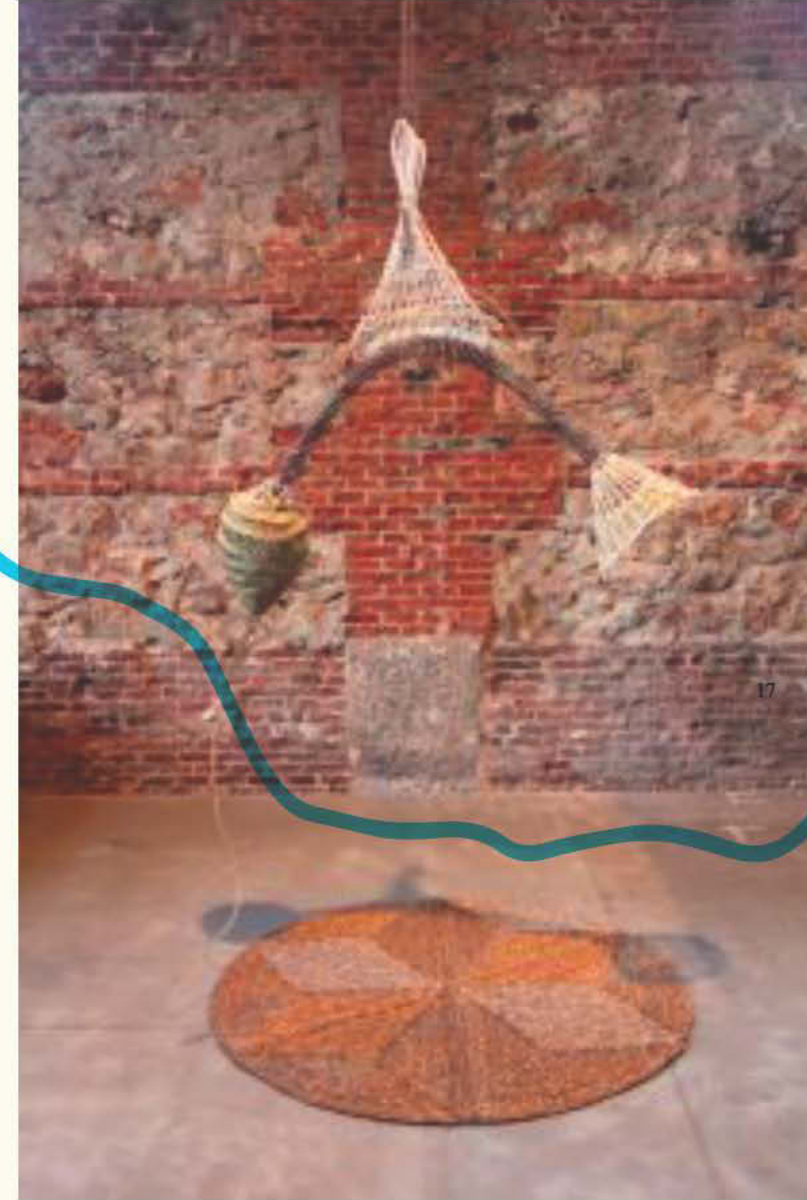
İZ: In the story, the obscure devices, which trigger rituals for relating to time differently and gaining esoteric knowledge, play a significant role. Why is esoteric knowledge so central to your imagined community?

ZİŞAN: In the story, esoteric knowledge is gained by listening to the landscape and treating it as a source with agency, not as a resource to be manipulated. Although this attitude manifests as having access to esoteric knowledge in the story, the underlying assumption is treating one's environment as a living being with its ecosystem and cosmology.

The relationship to time and history is not dictated from above but is articulated and transformed in individual experiences. Through the rituals triggered by the devices; conductor and circle of eternal return, each individual influences collective memory with what they remember and forget. Crafting organic materials is central to the realization of the devices. They are inspired partially by the irrational machines of Picabia...

Now, shall we move into your flow?... How do you coincide with Adakale?

İZ: I came in contact with the island in 2012 upon your request. What strikes me in the existing narratives surrounding the island and its people is that they have no agency in shaping their destiny. The island is repopulated, forgotten, longed for, exoticised and submerged. Its population complies.

Ölüm Sonrası Üretim Serisi
(*Ebedî Devrân-ı Dem Dairesi, Zişan, 1915 - 1917*)
Enstalasyon görüntüsü, *Here Together Now* sergisi, Matadero Madrid

Posthumous Production Series
(*The Circle of Eternal Return, Zişan, 1915 - 1917*)
Installation view from the exhibition *Here Together Now*, Matadero Madrid

cazip bir yer olmaktan faydalanıp, 1968'de Tito ve Cevuşevsku tarafından ilerleme mantığıyla inşa edilen Demirkapı Barajı yüzünden yerlerinden oluyorlar. Şimdi adadan geriye kalan, kaybolmuş bir cennet için hissedilen nostalji ve kalenin kalıntılarının taşındığı Şimian Adası'nda bir eğlence parkı olarak onu yeniden inşa etme düşüncesi.

ZİŞAN: Bu anlatıya ve adanın yokluğuna nasıl tepki veriyorsun?

İZ: Adanın kaderini, aramızdaki zamana aykırı karşılaşma ile kesişen bir tesadüf olarak görüyorum. Adayı bir başkallığı hayal etmek için kullandığın spekülâtif bir araç olarak görme içgüdünü takip ediyorum. Kabul etmeliyim ki hayâli bir nehir adasına gitme fikri, bu "içimizden geçemediğimiz zamanlar"da bir kaçışa dönüştü. *Cennet/Cinnet Adası'nın* sahillerinde sözülmek, cihazları yeniden yapmak ve bu süreçler içinde seninle bağ kurmaktan çok zevk aldım.

ZİŞAN: Fakat aynı zamanda, adanın yokluğu ve bu yokluğu çevreleyen gündelik hayatla da ilgileniyorsun. Romanya'da Orşova'ya gittin ve adanın olmadığı alanı ziyaret ettin. Ne gördün ve nasıl bir tepki verdin?

İZ: Oraya vardığımda, nehrin ve adanın kavram olarak barındırdıkları potansiyeli merak ediyordum. Nehir, mühendisliğin yarattığı ise ve ada yok olmuşsa, nasıl bir spekülasyon yapılabilir?

Gözlemlerim ki Orşovalılar nehirle olan en güçlü bağı, spor olarak ve boş zamanlarını geçirmek için kanolarda kürek çekerken kuruyorlar. Nehir akarken ve ada hala varken, kürek

Neither the island, nor its people figure into these narratives as subjects. They submit to imperial and national agendas, benefit from being a tourist attraction and are displaced with the logic of progress as the Iron Gates Dam is built in 1968 by Tito and Ceauşescu. What is left of the island now is nostalgia for a lost paradise and attempts to reconstruct it as a theme park on the near by Şimian Island, where remains of the castle are kept.

ZİŞAN: How do you respond to this narrative and the absence of the island?

İZ: I see the destiny of the absent island as a coincidence that intersects with the untimely encounter between us. I follow your impulse to treat the island as a speculative instrument for imagining otherwise. I must also admit that the idea of an imaginary river island allowed for an escape in "times we can't pass through our insides". I found pleasure in drifting along the coasts of *Cennet/Cinnet Island*, reconstructing the devices and connecting with you through these processes.

ZİŞAN: But you are also concerned with the absence of the island and the contemporary life surrounding it. You went to Orşova, Romania and visited the site of the absent island. What did you see and how did you respond?

İZ: I arrived there wondering about the potential of the river and the island as concepts: If the river is a creature of engineering and the island is gone, what can be speculated?

I observed that the main connection people of Orşova have with the river is

Yeni Adakale

Adanın saklı kalmasını isteyen bir Türk işadamı, Adakale'nin tarihini yeniden canlandırmak amacıyla Şimian adasını 49 yıllığına kiralamış. Baraj yapılmadan önce Adakale'nin kalesi, mezarlığı ve diğer tarihi eserlerinin taşındığı Şimian Adası 'Yeni Adakale' olarak restore edilecek. Romanya'nın eski kültürel eserlerinin yer alacağı ve Türkiye'nin tarihi turistik değerlerinin vurgulanacağı minyatür park projesi hayata geçirilecek. 55.5 hektarlık adaya oteller, çevre düzenlemeleri, eski Adakale'nin tarihi miraslarını sergileyen mekanlar, spor tesisleri, kumarhane, restoranlar, gemi limanı, parklar, küçük ormanlar, eğitim ve tedavi merkezleri yapılacak. Beş yıl içinde tamamlanacak olan bu dev projeye Yeni Adakale, Tuna turizmine açılacak.

New Adakale

A Turkish businessman, who doesn't want to disclose his name, rented Şimian Island for 49 years to revive Adakale's history. Şimian Island, where remains of Adakale's castle, graveyard and other historical artifacts have been moved prior to the construction of the dam, will be restored as "New Adakale." A miniature park, which includes miniature buildings representing Romania's cultural heritage and emphasizing Turkey's historical and cultural values, will be realized. On the island that covers a 55.5 hectares area, hotels, landscaping, spaces to exhibit the historical heritage of Adakale, sports facilities, a casino, restaurants, a harbor, parks, little forests, education and treatment centers will be executed. With this mega project, which will be completed in five years, New Adakale will become a tourist attraction on the Danube.

2012-2014 yılları arasında birtakım internet sitelerinden derlenmiştir.

Compiled from various websites between 2012-2014.

Şimian Adası – Yeni Adakale'nin muhtemel yeri

Şimian Island – prospective site of New Adakale

Photo credit | Fotoğraf
İz Öztat, 2014

çekmenin günlük hayatta pratik bir işlevi varmış... Spor kulübüne gittim ve bir grup insana, videoya çekebilmem için suda kürekle daire çizip çizemeyeceklerini sordum. On bir kişinin daire oluşturan hareketine, sürüklenen bir nehir adasının kolektif olarak ifade edilebilmesine duyduğum arzuyu yansıttım.

Sonra öğrendim ki, kürek çekmesini istediğim kişiler Genç Milli Kürek Takımı imiş. Kolektif hareketin getirdiği özerklik olarak düşündüğüm aslında ulusal spor takımının disiplini sayesinde gerçekleşmiş. Bu ikisini nasıl bir araya getireceğimi bilemiyorum...

ZİŞAN: Biraz evvel kolektif direnişe kaynak olarak bâtinî bilgiye doğru yönelmemi sorguladın; senin de deneyimlediğin gibi ütopya arzusunun deneyimleri ve tezahürleri tanımsal olarak kırılğan, hassas ve belki de safça. Buna rağmen, içlerinde müşterekleştirmeyi ve başka müştereklik tahayyüllerini mümkün kılan alternatif yöntemleri keşfedebiliriz.

İZ: Beni mecrâna sürüklediğin ve benimle hayâl kurduğun için teşekkür ederim!

ZİŞAN: Bana adadığın zaman için ben sana teşekkür ediyorum...

rowing on canoes as sports and leisure activities. Rowing had a practical function in everyday life once, when the island was there and the river was flowing... I went to the sports club and asked a group of people if they could move in a circle for me to capture on video. In the action of eleven people rowing together to constitute a circle, I projected my desire for a drifting river island articulated collectively.

Afterwards, I learnt that they were actually members of the Junior National Kayaking Team. What I imagined to be self-determination emerging from collective movement was actually made possible with the discipline of a national sports team. I don't know how to reconcile the two...

ZİŞAN: You challenged me earlier for gravitating towards esoteric knowledge as the source of collective resistance but as you have also experienced, manifestations of the utopian wish are inherently vulnerable, fragile and even naïve. Yet, we can still discover alternative methodologies for commoning and other collective imaginaries in them...

İZ: Thanks for drifting me into your flow and dreaming with me!

ZİŞAN: I thank you for the time you devote to me...

Lûgatçe*

Addedilemez: Sayılamaz
Ahâlî: Halk
Alâmet: İşaret, iz
Anâsır-ı millîyye: Milli unsurlar
Bâtinî: İçrek, ezoterik, gizli olanla ilgili
Beşerî: İnsani, insanla ilgili
Bu'd: Boyut
Câzibe: Çekim
Cemâat: İnsan topluluğu
Cezîre: Ada
Cihâz: Alet, aygıt
Cihet: Yön, sebep (Bu cihetle: Bu yönden, bu sebeple)
Dâhilî: İç, iç ile ilgili
Devrân-ı dem: Zaman ve nefes döngüsü
Devr-i dâim: Sürekli dönüş, geri gelme
Diyâr-ı muhayyel: Hayali diyar, hayali ülke
Ebedî: Sonsuz
Eczâ: Parçalar, kısımlar
Efrâd: Fertler, bireyler
Ehemmiyyet: Önem
Esrâr-ı külliyye: Bütün sırlar, sırların hepsi
Gayr-i müdrikâne: İdrak etmeyen, anlamayan
Gürûh: İnsan kâjabalığı
Hissîyyât-ı millîyye: Milli duygular
Hudûd: Sınır
İâne: Yardım
İcâb etmek: Gerekmek, lazım gelmek
İcrâ etmek: Yerine getirmek, yapmak

İctimâî: Toplumsal, sosyal
İdâre-i umûr: İşlerin görülmesi
İrtibât: Bağlantı, bir şeyle ilgili olma hali
İstikbâl: Gelecek
İştirâk etmek: Katılmak
İtibâr etmek: Saygı göstermek, önem vermek
Îzâhât: Açıklamalar
Kâfî: Yeterli
Kaide: Kural
Kanâat getirmek: Bir konuda bir görüşe varmak
Kıymet-i millîyye: Milli değer
Kuvâ-yi millîyye ve ictimâîyye: Milli ve sosyal güçler
Kuvve-i te'yîdiyye: Pekleştirme kuvveti
Lâhza: An
Lûgatçe: Küçük sözlük
Mâder vatan: Anavatan
Mâî: Mavi
Mâlik: Sahip
Malûmât: Bilgi
Ma'tûf: Yönelik
Mecrâ: Suyun aktığı yatak, su yolu
Memâlik: Memleketler, ülkeler
Menba: Kaynak
Merbûtiyyet: Bağlılık
Mesulîyyet: Sorumluluk
Meyletmeyen: Eğilim göstermeyen, yönelmeyen
Mizâc: Huy, kişilik
Muâvenet: Yardım
Muğlak: Belirsiz

* The small dictionary is a compilation of Ottoman words that are used in the publication, which might not be accessible to the reader due to the Language Reform (1932), which aimed at replacing Arabic and Persian words used in the Ottoman language with invented words of supposedly Turkish origin.

Muhill: Bozan, bozucu
Muhkem: Tahkim edilmiş, sağlam
Muhribâne: Harap edici, yıkıcı
Muhelif: Çeşitli
Mukadderât: Kader, yazgı
Murabba: Kare
Mûsikî: Müzik
Mücâvir: Komşu
Müessir: Tesir eden, etkili
Müreffeh: Refaha, rahata, bolluğa kavuşmuş
Münâsib: Uygun
Müselles: Üçgen
Müşterek: Ortak, ortaklaşa, kolektif
Müştereken: Hep beraber, kolektif bir şekilde
Mütemâdiyen: Sürekli, hiç durmadan
Mütevakıf: Bağlı, bir şeye bağlı olan
Nâkil: Nakledici, iletici
Nâ-mütenâhi: Sonsuz, uçsuz bucaksız
Nişâne: Alâmet, belirti
Râyiha: Koku
Râyü'l-ayn görmek: Bizzat görmek
Rûhânî: Ruha ait, ruhla ilgili
Sâir: Diğer
Sedd: Engel, set
Seyyâl: Akıcı, akışkan
Şâyân-ı memnûniyyet: Memnun edici, memnuniyet verici
Şeniyet: Gerçeklik
Tâbi: Uyan, boyun eğen
Tahayyül etmek: Hayal etmek
Tahsis etmek: Bir şeyi biri veya bir yer için ayırmak

Takriben: Aşağı yukarı, yaklaşık olarak
Taksim: Bölüştürme, paylaşma
Tanzim etmek: Düzenlemek
Tanzimât: Düzenlemeler
Tasallut: Musallat olma, sataşma
Tazyik-i millî: Milli sıkıntı, darlık
Tekerrür etmek: Tekrar etmek
Temevvüc: Dalgalanma
Te'min: Sağlama
Terâküm: Birikme, yığılma, toplanma
Tesâdüf etmek: Rastlamak, rastgelmek
Tesîr: Etki
Tesîrât: Etkiler
Tesmiye edilmek: Adlandırılmak
Te'yid edecek: Güçlendirecek
Teşkil etmek: Oluşturmak
Usâre: Salgı
Vâkıf olmak: Bir şeyden haberdar olmak, bir konuyu bilmek
Vâsıl olmak: Varmak, ulaşmak
Vuku bulmak: Olmak, meydana gelmek, gerçekleşmek
Vücûda getirmek: Oluşturmak, yaratmak
Yekpâre: Tek parçadan oluşan
Yilankâvi: Kıvrım kıvrım
Zâhirî: Görünen, görünürdeki
Zuhûr etmek: Ortaya çıkmak, görünmek
Züvvâr: Ziyaretçiler

KAYNAKÇA BIBLIOGRAPHY

- Akçam, Taner. *Ermeni Meselesi Hallolunmuştur: Osmanlı Belgelerine Göre Savaş Yıllarında Ermenilere Yönelik Politikalar*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2008.
- AnaBritannica: Genel Kültür Ansiklopedisi*. 1. Baskı. İstanbul: Ana Yayıncılık, 1986.
- Andaç, Feridun (ed). *Sürgün Edebiyatı, Edebiyat Sürgünleri*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 1996.
- Andonyan, Aram. *Balkan Savaşı*. İstanbul: Aras Yayıncılık, 2002.
- Champion, Jean-Loup (ed). *The Perfect Medium: Photography and the Occult*. Paris: Editions Gallimard, 2004.
- Deleuze, Gilles. *Desert Islands*. New York: MIT Press, 2004.
- De Angelis, Massimo, and Stavros Stavrides. "On the Commons: A Public Interview with Massimo De Angelis and Stavros Stavrides." *e-flux*. <http://www.e-flux.com/journal/on-the-commons-a-public-interview-with-massimo-de-angelis-and-stavros-stavrides/> (accessed February 6, 2014).
- Ezoterizm. *Yapı Kredi Yayınları*, Cogito, no. 46 (2006).
- Forbis, Melissa, and Johanna Brenner. "The Zapatistas at 20: Building Autonomous Community." <http://www.solidarity-us.org/site/node/4135> (accessed April 10, 2014).
- İhsan, Ahmet. *Tuna'da Bir Hafta*. İstanbul: Matbaa-ı Ahmed İhsan ve Şürekası, 1911.
- Jameson, Fredric. *Archeologies of the Future: The Desire Called Utopia and Other Science Fictions*. London: Verso, 2007.
- Kılıç, Rüya. *Deliler ve Doktorlar, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Delilik*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2013.
- Klossowski, Pierre. *Nietzsche and The Vicious Circle*. London: Continuum, 2009.
- Özler, Mustafa Erdem. *Tarihi Ayı Öfkesi*. İstanbul: Metis Yayınları, 2013.
- Popescu-Judet, Eugenia. *Adakale*. İstanbul: Pan Yayıncılık, 2006.
- Ricoeur, Paul. *Time and Narrative*. Chicago: University of Chicago Press, 1984.
- Rosenberg, Daniel, and Anthony Grafton. *Cartographies of Time, A History of the Timeline*. New York: Princeton Architectural Press, 2010.
- Tarım, Rahim. "Servet-i Fünun Edebi Topluğunun 'Yeşil Yurt' Özlemi", *kitap-lık*, no. 93 (Nisan 2006).
- Usluer, Fatih. *Hurufilik, İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren*. İstanbul: KabaKa Yayınevi, 2009.
- Yalman, Ahmet Emin. "Tuna'daki Türk Adası" *Tanin*, 23 Kasım, 1915.
- Ze'evi, Dror. *Müslüman Osmanlı Toplumunda Arzu ve Aşk 1500-1900*. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2008.

İŞLER WORKS

- Tuna: İndirgenmiş ve Sadeleştirilmiş**
 Zışan'ın arşivindeki bir haritadan* soyutlanarak üretilen yerleştirme
 *Ulm'dan Denize Döküldüğü Yere Tuna Haritası 1:125.000, Askeri Coğrafya Enstitüsü ve Birinci Tuna Buharlı Gemi Şirketi'nin işbirliğiyle üretilmiş ve basılmıştır, Viyana, tarihi bilinmiyor.
 İz Öztat, 2014
- Danube Reduced and Simplified**
 Installation abstracted from a map* from Zışan's archive
 *Map Of The Danube Of Ulm To Mouth 1:125.000, executed in the Military Geographical Institute and published in cooperation with the First Danube Steamship Company, Vienna, date not specified.
- Nâkil ile Çağırma**
 Dijital baskı
 İz Öztat, 2014
- Channeling with Conductor**
 Digital print
- Bir Ada Teşkil Edebilmek**
 Tek kanallı HD video, 1'46" Döngü
 İz Öztat, 2014
- Constituting an Island**
 Single channel HD video, 1'46" Loop
- Ölüm Sonrası Üretim Serisi (Ebedî Devrân-ı Dem Dairesi, Zışan, 1915 - 1917)**
 Bitki lifeleri, yay, 175x60x60 cm
 İz Öztat, 2013
- Posthumous Production Series (The Circle of Eternal Return, Zışan, 1915 - 1917)**
 Fiber crops, spring, 175x60x60 cm
- Ölüm Sonrası Üretim Serisi (Nâkil, Zışan, 1915 - 1917)**
 Bakır, bambu, bağırsak, 120x120x30 cm
 İz Öztat, 2014
- Posthumous Production Series (Conductor, Zışan, 1915 - 1917)**
 Copper, bamboo, gut (natural casing), 120x120x30 cm
- Cennet/Cinned Adası Haritası**
 Kağıt üzerine desen, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Map of Cennet/ Cinnet (Paradise/Possessed) Island**
 Drawing on paper, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Cezire-i Cennet/Cinnet Haritası**
 Kağıt üzerine desen, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Map of Cezire-i Cennet/Cinnet (Island of Paradise/Possessed)**
 Drawing on paper, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Nâkil**
 Kağıt üzerine desen, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Conductor**
 Drawing on paper, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Ebedî Devrân-ı Dem Dairesi**
 Kağıt üzerine desen, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917
- Circle of Eternal Return**
 Drawing on paper, 20x27 cm
 Zışan, 1915 - 1917

İz Öztat (d.1981) tarihi bir figür, mecrasında aktığı bir ruh ve öteki-ben olarak kendisine gözüken Zişan ile zamana aykırı bir işbirliği içinde çalışıyor.

www.izoztat.com

Zişan (1894-1970) 1915'te Ermeni Soykırımı'ndan kaçmak için İstanbul'dan ayrılıyor. Siyasi bağlılıklar, tesadüfler ve garip takıntılarla sürüklenirken Avrupa avangardıya yolları keşliyor.

www.everynameinhistoryisi.net

İz Öztat (1981) is drifting in an untimely collaboration Zişan, who appears to her as a historical figure, a channeled spirit and an alter ego.

www.izoztat.com

Zişan (1894-1970) left Istanbul in 1915, fleeing from the Armenian Genocide. She crossed paths with the European avant-garde as she drifted with political commitments, coincidences and obscure obsessions.

www.everynameinhistoryisi.net

İşler Heidelberger Kunstverein ve SAHA desteğiyle üretilmiştir.

The works are produced with the support of Heidelberger Kunstverein and SAHA - Supporting Contemporary Art from Turkey.

ÇEVİRİ | TRANSLATION

Merve Ünsal

TASARIM | DESIGN

Sedat Şensoy

OSMANLICA UYARLAMA | OTTOMAN ADAPTATION

Emre Ayvaz

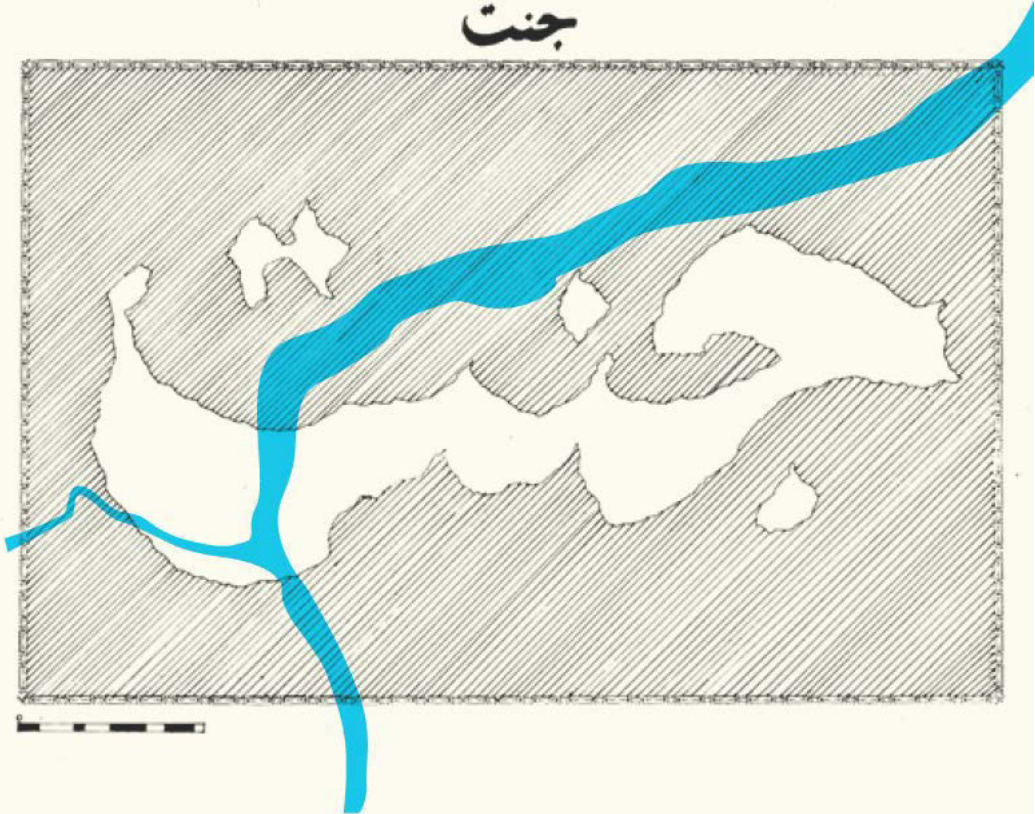
TEŞEKKÜRLER | THANKS

Orton Akıncı, Volkan Aslan, İlkay Baliç, Zabet Benjamin, Raşit Çavaş, Başak Ertür, Skoika Florin, Lara Fresko, Çiğdem Hasanoğlu, Emre Hüner, Judith Raum, Romanya Genç Milli Kano Takımı (Junior National Kayaking Team Romania), Sezin Romi, Barocco Silver (Aruş Taş, Aram Taş, Arman Taş, Dikran Taş, Leyla von Mende, Yasemin Özcan, Susanne Weiss

Bu yayında, Zişan'ın arşivinden çoğaltılan tüm belgeler İz Öztat tarafından kamusal bilgi alanına ithaf edilmiştir. Diğer tüm içerik © İz Öztat, 2014.

All documents from Zişan's archive reproduced in this publication are dedicated to public domain by İz Öztat. All other material are © by İz Öztat, 2014.

جنت

Cennet/Cinnet Adası Haritası | Map of Cennet/ Cinnet (Paradise/Possessed) Island, Zîşan, 1915 – 1917

CEZÂRE-İ CENNET/CİNNET

ISLAND OF PARADISE/POSSESSED

Zişan, 1915 - 1917

Nehir boyunca ilerliyordum. Suyun menbaya yaklaştıkça hafifleyeceğini zannettiğim yük ve kaçmakla kurtulabileceğimi ümîd ettiğim şiddet kendini hissettiriyor, gidenlerle geri gelenlerin seslerinin tasallutundan kurtulamıyordum. Dinlenmek için durduğumda, nehrin ortasındaki adayı fark ettim. El ettiğim bir kayıkçıyla beni adaya götürmesi için anlaştım.

Adayı çevreleyen kalenin tünellerinde ilerleyip vâsıl olduğum bahçede garîb bir merâsime tesâdüf ettim. Bakır ayaklı bir boruya geçirilmiş kalınca bir kamyştan çıkan saydam bir uzvun içine mütemâdiyen nefes alıp veren şahsı uzun uzadıya seyrettim. Gözlerini açıp seyredildiğini fark edince bana doğru yaklaştı. Kendimi tanıtıp, bu adaya tesâdüfen geldiğimi ve geceyi geçirecek bir yere ihtiyacım olduğunu söyledim. O da kendini tanıttı; ismi

I was moving along the river. The burden that I assumed would subside as I approached the source of the water and the violence that I hoped I could escape, were making themselves felt; I was not able to avoid the haunting voices of the revenants. When I stopped to rest, I noticed the island in the middle of the river. I gestured and made a deal with a boatman to take me to the island.

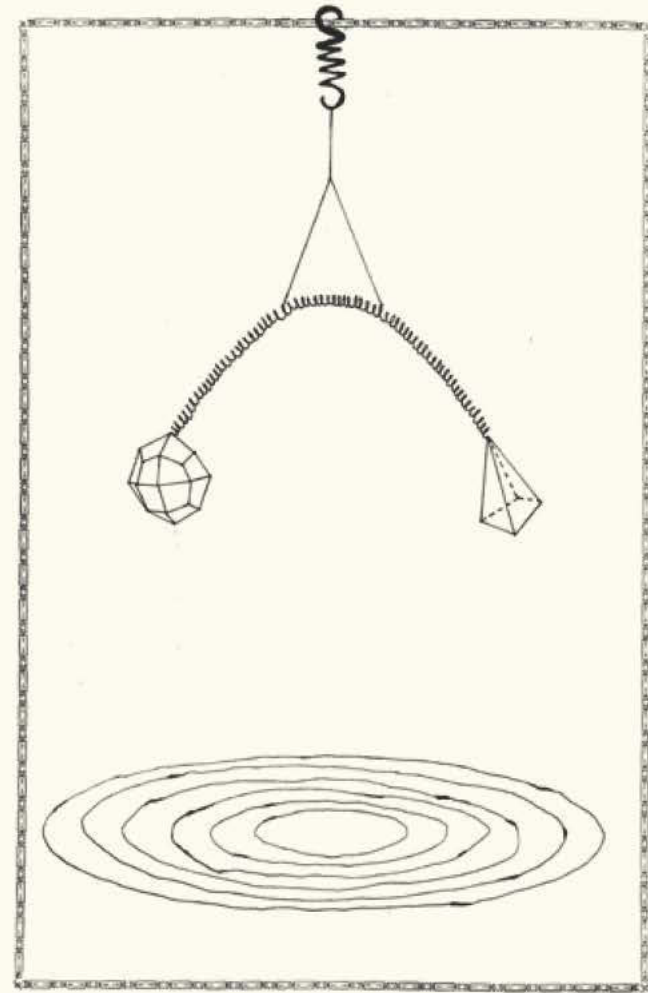
At a garden I reached through the tunnels of a castle that surrounded the island, I happened upon a strange ritual. For a long time, I watched the figure breathing into a transparent thing, extending from a pipe placed on a copper base. Upon opening his eyes and noticing that I was watching, s/he approached me. I introduced myself, saying that I came by coincidence and I needed a place to stay for the night.

Zındık imiş. Beni hiç yadırgamadan içinde bulunduğu âna dâhil edip, az evvel üflemede olduğu garîb cismin dibine oturmaya davet etti. Şaşkınlığımı görünce, ben sormadan, icrâ ettiği merâsimin cezîrelerine, yani adalarına mahsûs bir âdet olduğunu söyledi. Nâkıl ismini verdiği cihaz, tavşan kirazlarının arasına yerleştirilip nefesle harekete geçtiğinde, müşterek irâdenin zamanı büktüğü ânlara seyahat etmeyi mümkün kılıyormuş. Bir lâhza, oraya bu merâsimin netîcesinde vardığım hissine kapıldım.

Cezîrede kaç ailenin yaşadığını sorduğumda, hayatı nasıl tanzîm ettiklerini tahayyül edebilmek için bildiklerimi unutmam icâb ettiğini söyledi. Cezîre halkı, vakt-i zamanında hayatlarını kurtarmak için buraya sığınan asilerle eşkıyânın soyundan geliyormuş. Hasretini çektikleri diyâr-ı muhayyelin ilk kaidesi, hayatlarını kurdukları yere karşı mesuliyet hissetmek ve ona itibâr etmiş. Cezîre ve suyu dinleyerek, gündelik

S/he introduced himself to me; the name was Zındık. Without regarding me as a stranger, s/he included me in the moment and invited to sit by the object that s/he was just blowing into. Seeing my confusion, without my asking, s/he told me that the ritual s/he just carried out was a tradition specific to the cezîre, or the island. The device that s/he called conductor, when placed in the midst of butcher's brooms and activated with breathing, enables time travel to moments, in which time has been bent with common willpower. For a moment, I was under the impression that I ended up there through this ritual.

When I asked how many families lived on the island, Zındık told me that in order for me to conceive how they organized life, I had to forget all that I knew. The people of the island came from the lineage of rebel bandits who sought refuge here back in the day to save their lives. The primary rule of the imagined land that they yearned for was

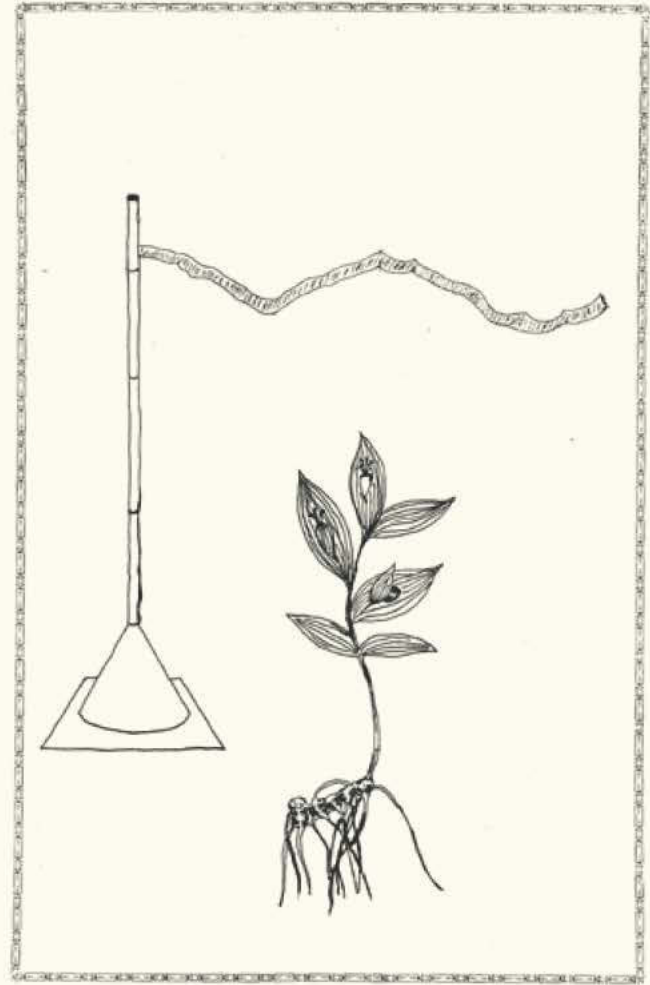

ihtiyaçlarını karşıladıkları ve terâkümeyeyletmeyen bir devrân-ı dem teşkil etmişler. Nehrin suyunda yıkanarak öğrendiklerini unutabileceklerini, kıyıda topladıkları çivit rengi salyangozların tesiriyle cezîrenin bâtnî malûmâtına vâkıf olabileceklerini fark etmişler. Zamânı muhtelif şekillerde tecrübe etmelerini mümkün kılan muğlak şeniyyeti bu sâyede inşâ etmişler. Cezîreye vardıklarında mevcûd olan kalenin dehlizlerine yerleşmiş ve nüfusları arttıkça yılankâvi dehlizler inşâ ederek yekpâre bir mekânda yaşamaya devam etmişler.

İştittiğimiz çan sesiyle yerinden fırlayan Zındık, akşam yemeğinin müştereken yapıldığını ve mutfağa doğru yola çıkmamız lâzım geldiğini söyledi. Hazırlıklar için toplanan ahâlî beni hiç yadırgamadan kabul etti. Evvelden hazırlanmış olan dolma içini ve yaprakları alıp uzun masaya yerleştik. Gördüğüm herkesin benzer kıyâfetler giymesinden buradaki insanlar arasında ictimâî ve cinsî

to feel responsibility towards the place where they established their lives and to respect it. Listening to the island and the water, they met their quotidian needs and formed a time and breathing cycle that veered away from accumulation. They realized that they could forget all they knew by washing themselves in the waters of the river, with the effect of the indigo-colored snails they collected from the shore, they could have a grasp of the island's esoteric knowledge. Thus they built the ambiguous reality that enabled them to experience time in various forms. When they arrived at the island, they moved into the existing passages of the castle and as the population increased in number, they continued to live in a unibody space by constructing labyrinthine passages.

Zındık jumped to the sound of the bell and told me that dinner was prepared together and that we needed to start going towards the kitchen. The people who had gathered for the preparations

farkların olmadığına kanâat getirdim. Zındık, kavisli dehlizlerin arasında kalan sâhaların muhtelif gâyeler için tanzîm edilmiş müşterek mekânlar olduğunu söyledi. Meselâ mutfak ve iç içe dâireler şeklinde masaların yer aldığı kubbeli geniş yerde, aynı zamanda gûnaşırı meclis de toplanıyor imiş. Meclise, gündelik ihtiyaç ve vazîfelerin taksîmi, edinilen yeni tecrübelerin nakli ve ortaya çıkan meselelerin halli için bütün ahâlî iştirâk edermiş.

Yemek hazırlıkları tamamlanıp, şâhâne râyihalar içinde masalar kurulurken bütün cemâat toplanmaya başladı. Zındık'ın, şâhid olduklarımız arasında beni en çok şaşırta vak'aya dâir îzâhâtı de tam o sırada vuku buldu. Cezîrede, cinsiyetler vücûd usârelerinin miktarlarına göre mâînin tonları olarak hissedilir imiş ve şahıslar arasındaki ârzû ve temas nehrin suyu kadar seyyâl imiş. Masalar yavaş yavaş boşalıp cemâat dehlizlere dağılmaya başladığında,

accepted me without any hesitation. We settled at a long table with the filling for the dolma that was prepared in advance and the vine leaves. Realizing that everybody I saw was wearing similar clothes, I was convinced that there were no social and racial differences among the people who lived here.

Zındık told me that the spaces between the labyrinthine passages were common, designated for collective activities. For example, in the spacious, domed area covering the kitchen and the circular tables, the assembly gathered every other day. The whole community attended the assembly to divide up the tasks and quotidian necessities, to relay gained experiences and to resolve any issues that might emerge.

When the food preparations were completed and the table was being setup among wonderful smells, the community started to gather. Zındık's explanation for the most confounding

esrâr-ı külliyyesini hiç çekinmeden benimle paylaşmış olan Zındık, bu akşam ebedî devrân-ı dem dairesinde buluşduğunu ve kendisiyle müselles tesmiye edilen odadaki merâsime gelebileceğimi söyledi. Yıllankâvi dehlizlerden geçip vardığımız odanın külâh şeklindeki tavanından yine benim ne olduğunu anlayamadığım bir cisim sarkıyordu. Yabânî otlar bükülerek yapılmış bir kapalı sepet ile huniye benzeyen bir şekil, demirden bir yayın iki ucundan yere doğru eğiliyordu. Zındık, cezîrede doğan her çocuğun, yetişkinliğe geçerken kendi ebedî devrân-ı dem cihâzını yaparak bâtnî hakikat girdâbına akan eşîği geçtiğini söyledi. Ben duvarın kenarına ilişip, cihâzın etrafındaki dairede yerini alan Zındık'tan ayrıldım. Takrîben sekiz-on kimseden mürekkep bir gürûh, davullarını alarak nesnenin etrafında bir çenber oluşturdu. Cihâzın bir ucundaki sepete avuç dolusu salyangoz yerleştiren biri, tavandan sarkan demir yayın merkezine yerleşerek mûsikîyle

incident came just then. On the island, the genders are felt as shades of blue depending on the amount of bodily fluids. Consequently, the desire and contact among individuals is as fluid as the river's water.

When the tables were slowly emptying out and the community was dispersed to the passages, Zındık, who had shared all his secrets with me without any reservation, told me that there was a meeting that evening around the circle of eternal return and that I could attend this ritual in the triangle room. In the room that we reached going through labyrinthine passages, an object that I could not fathom was hanging. A closed basket made by bending wild weeds and a shape resembling a funnel was bent towards the ground on two ends of an iron spring. Zındık told me that every child born on the island would build their own eternal return device when stepping into adulthood to cross the threshold flowing into the esoteric reality whirlpool. I perched next to the

dönmeye başladı. Cemâatin beşerî ve nâ-mütenâhî zaman arasında irtibâtlar kurup başka bu' dlara açılmasını mümkün kılan tören esnâsında, mûsikînin de tesfîriyle uyuyup kalmışım. Yorgunluğumu fark eden ve kendisi de kuvvetli bir rûhânî tecrübeden geçtiği için içe dönük bir mizâca bürünen Zındık, geçtiğimiz koridorlarda, sandıklardan döşeklerini çıkarıp serenlerle, hatırlayacakları rüyâlar görmelerini temennî ederek selamlaştı. Bana tahsîs ettiği murabba sandıktan döşeğimi çıkarıp yattığım gibi yine deliksiz bir uykuya dalmışım.

Güneş doğarken, etrafımdaki seslere uyandım. Bütün dehlizlerde döşekler toparlanıp sandıklarına geri konuyordu. Zındık' la vedâlaşıp yola koyulmanın vakti gelmişti. Beni kıyıya kendisinin götürebileceğini söyledi. Kayıkla uzaklaşırken cezîrenin ismini sordum. Meğerse cezîre, cennet diye de cinnet diye de okunabilen **جنت** kelimesi şeklindeymiş ve ismini bu kelimenin yazılışından

wall, moving away from Zındık who took hir place in the circle around the device. A group of eight-ten people formed a circle around the object, taking their drums. One of them placed a handful of snails in the basket on one end of the device and started whirling positioning at the center of the spring hanging from the ceiling. During the ceremony that enabled the community to communicate between the human and the cosmic time, I fell asleep to the music. Zındık, who noticed my fatigue and who had assumed an introverted attitude after the spiritual experience, greeted the people who were taking out mattresses from trunks, wishing them to remember their dreams. From the square trunk that s/he designated for me, I took out my mattress and again had a sound sleep.

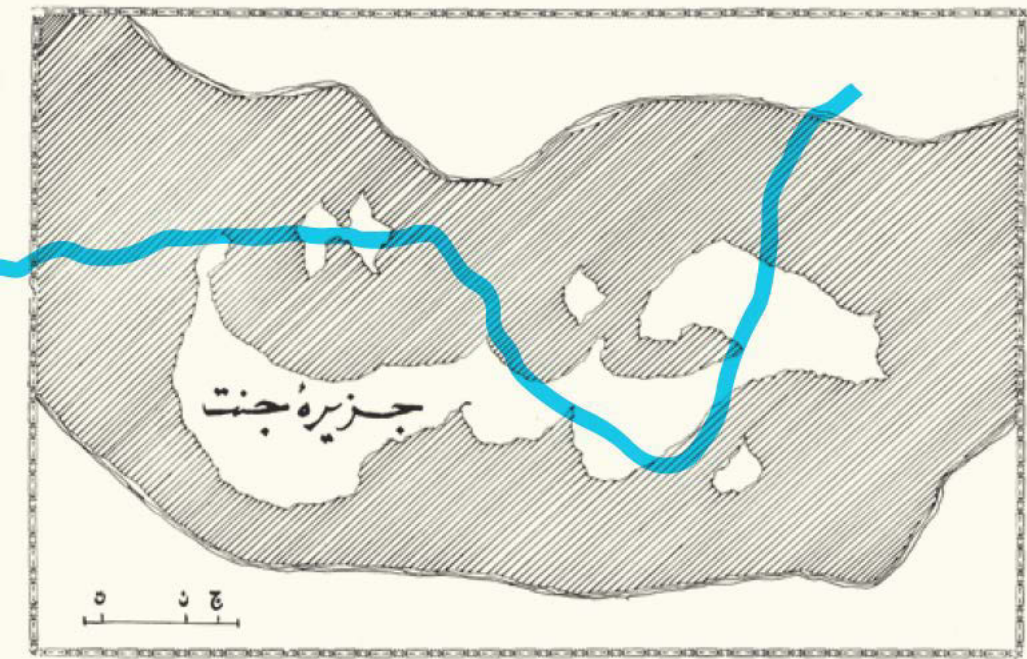
When the sun was going up, I woke up due to the noises around me. In all the passages, the mattresses were gathered and put back into the trunks. It was time to say goodbye to Zındık and to

alırılmış. Varlığın zuhûr etmesi olarak kabul edilen sesler ile onları temsil eden harflerin de, maalesef vâkıf olamadan terk etmek mecbûriyyetinde kaldığım bâtnî âlemlerinde mühim bir yeri varmış. Kelimeyi teşkîl eden cim, nun ve te harflerini hep bir ağızdan tekerrür ettiklerinde, nehrin iki kıyısına hükmeden memâlikin tesfîrâtından korunabiliyorlarmış.

Henüz mukadderâtıma dâir alâmetlerine vâkıf olamadığım cezîrenin ve Zındık' ın mecrâsından ayrılıp, sıradaki hudûdu geçmeme yardımcı olacak tanzîmâtı yapanların bulunduğu şehre doğru yola koyuldum.

get on the road. Zındık told me that s/he could take me to the shore. Moving away with the boat, I asked the name of the island. It turns out that the island is in the shape of the word **جنت**, which could be read both as cennet [paradise] or as cinnet [possessed, mania] and the island was named after the script of the word. Sounds that were believed to be the manifestations of existence and the letters that represent them, play an important role in their esoteric knowledge that I unfortunately could not grasp before I left. If the cim, nun, and te letters that constitute the word were repeated all together, it was possible to protect the island from the hegemony of the nations that governed the shores of the river.

I left the island and Zındık's flow, whose impact on my destiny is yet unknown, I started on the way to the city where the arrangements for my crossing the next border were being made.

Cezire-i Cennet/Cinnet | *Island of Paradise/Possessed, Zîşan, 1915 – 1917*